

Κείμενο 1

Η διάχυση της βίας ως αποτέλεσμα της αύξησης της κοινωνικής παθογένειας

Το κείμενο είναι του Αγγελου Τσιγκρή, Δικηγόρου – Καθηγητή Εγκληματολογίας, δημοσιευμένο στο ΒΗΜΑ, Γνώμες, 21.3. 2015.

Η κάθε κοινωνική οργάνωση έχει τα επίπεδα της βίας και της εγκληματικότητας που της αναλογούν. Ούτε ένα έγκλημα περισσότερο, ούτε ένα έγκλημα λιγότερο. Οι δείκτες των επιπέδων της βίας που παρουσιάζει μια κοινωνία στο χώρο και το χρόνο, αποτελούν την πλέον αξιόπιστη μονάδα μέτρησης των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας.

Η αποθέωση της βίας και η διαρκώς αυξανόμενη προβολή της, η διάρρηξη του κοινωνικού ιστού, η αύξηση της φτώχειας, η αποπροσωποποίηση των σχέσεων, η κοινωνική αναλγησία, ο ανταγωνισμός, η αποθέωση του ατομικού επιτεύγματος και η μοναχική πορεία χωρίς οράματα, στόχους και ιδανικά, καθιστούν τη χώρα μας ευάλωτη στη βία και το έγκλημα.

Δεν έχει παρατηρηθεί μέχρι σήμερα κοινωνία χωρίς βία. Στις μέρες μας, όμως, η κατάσταση είναι σαφώς βεβαρημένη. Όσο για τη χώρα μας, η βία έχει καταστεί μια θλιβερή καθημερινότητα.

Για τον αποτελεσματικό έλεγχο της έξαρσης της βίας απαιτείται πρώτα και κύρια μια πολιτική κοινωνικής πρόληψης του φαινομένου, σε συνδυασμό με μία ορθολογική πολιτική δημόσιας ασφάλειας.

Για μια ορθολογική πολιτική δημόσιας ασφάλειας απαιτείται επαναπροσδιορισμός του ρόλου και της αποστολής της Αστυνομίας ως κατεξοχήν φορέα παροχής ασφάλειας, μεταρρύθμιση στην οργάνωση και τη λειτουργία της, αποκατάσταση των σχέσεων εμπιστοσύνης και συνεργασίας με τους πολίτες και σαφής καταγραφή της πραγματικών διαστάσεων του φαινομένου που θέλουμε να αντιμετωπίσουμε, καθώς και των παραγόντων που το τροφοδοτούν.

Από την άλλη μεριά, στον τομέα της κοινωνικής πρόληψης θα πρέπει να καταβληθεί συντονισμένη προσπάθεια για τη μείωση των δεικτών κοινωνικής παθογένειας που κλιμακώνονται διαρκώς τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο, λόγω της οικονομικής κρίσης.

Με άλλα λόγια, πρέπει να καταβληθούν συντονισμένες προσπάθειες, για να μειωθεί η ανεργία, να δοθούν ευκαιρίες στους νέους και να διασφαλισθούν τα μέσα για την επίτευξή τους, να επαναπροσδιορισθούν οι στόχοι της νέας γενιάς, να μειωθεί το άνοιγμα της ψαλίδας μεταξύ πλουσίων και φτωχών, να αυξηθεί το βιοτικό και το εκπαιδευτικό επίπεδο των πολιτών, να στηριχθεί το κοινωνικό κράτος, να εμπεδωθεί η αξιοκρατία, να ενισχυθεί η διαφάνεια, να αμβλυνθούν οι ανισότητες, να ενσωματωθούν οι κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες του πληθυσμού.

Πρέπει, δηλαδή, να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για τη δημιουργία μιας ανοιχτής κοινωνίας συνοχής και αλληλεγγύης που θα δίνει ευκαιρίες σε όλους.

Κείμενο 2

Η Κραυγή της Σιωπής

Απόσπασμα από το βιβλίο «Η Κραυγή της Σιωπής» του Ιστορικού – Πανεπιστημιακού Σπύρου Τζόκα, εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα, 2018.

ΜΕΡΑ ΜΑΓΙΟΥ¹ [...] Μια φωτογραφία, χίλιες λέξεις που λέει και ο λαός μας. Ο τριαντάχρονος Τάσος Τούσης, από το Ασβεστοχώρι, νεκρός στο δρόμο και η μητέρα του πεσμένη στα γόνατα, ικέτιδα προς τους χωροφύλακες να σταματήσουν να πυροβολούν και να πέφτουν και άλλοι νέοι νεκροί και τραυματίες στο λιθόστρωτο...

Εικόνα αρχαίας τραγωδίας.

Και στη συνέχεια η ιστορία του, η μικρή ιστορία ενός έντιμου βιοπαλαιστή. Ο Τάσος ήταν επαγγελματίας οδηγός και συντηρούσε την οικογένεια του, την μητέρα του και τις τέσσερις αδελφές του. Προκομμένος και εργατικός νέος, καθώς ήταν, κατάφερε μετά το γάμο του να αποκτήσει με φοβερές οικονομίες ένα μεταχειρισμένο αυτοκίνητο, για να δουλέψει μόνος του. Η καπνεργάτρια Έλλη, η γυναίκα του, ήταν πάντα στο πλευρό του και τον βοηθούσε. Έχτιζαν τη ζωή τους λιθαράκι – λιθαράκι.

Στις 9 Μαΐου οι αυτοκινητιστές είχαν κηρύξει απεργία. Ο Τάσος, όπως έκανε πάντα, απέργησε. Δεν πήγε στη δουλειά και κατέβηκε στη συγκέντρωση με τους συναδέλφους του. Στη διαδήλωση ομάδα απεργών προσπάθησαν να εμποδίσουν κάποιους απεργοσπαστές.

Σε μια τέτοια ενέργεια, στην οδό Μεγάλου Αλεξάνδρου, οι χωροφύλακες επιτέθηκαν στους διαδηλωτές με πυροβολισμούς. Πυροβολισμούς στο ψαχνό. Εκεί ο Τάσος

¹ Το επεισόδιο σημειώθηκε στις 9 Μαΐου 1936 στη Θεσσαλονίκη.

άφησε την τελευταία του πνοή. Το παλικάρι που καμάρωναν οι συγγενείς και οι φίλοι του. Το αποκούμπι της χαροκαμένης μάνας.

Η αξία της ζωής ήταν αρκετά υποτιμημένη. Και το γνώριζαν καλά οι βασανισμένες αυτές γυναίκες.

Η φωτογραφία αυτή απέκτησε τη δική της ιστορία. Ο σπαραγμός της μάνας έγινε πηγή έμπνευσης για τον τότε 27χρονο, ανερχόμενο ποιητή, Γιάννη Ρίτσο.

Με τον τίτλο «Μοιρολόι», η εφημερίδα Ριζοσπάστης φιλοξενούσε, στις 12 Μαΐου, τα πρώτα δείγματα της νέας ποιητικής του συλλογής.

Ο «Επιτάφιος» γνώρισε, εν τη γενέσει, τις διώξεις και τον αποκλεισμό, αλλά είχε μεγάλη απήχηση στο λαό. Παραδόθηκε τελικά στην πυρά μαζί με τα άλλα «απαγορευμένα βιβλία» που την καταστροφή τους διέταξε η δικτατορία του Μεταξά, που επιβλήθηκε λίγους μήνες αργότερα. Στους στύλους του Ολυμπίου Διός κάηκαν τα τελευταία 250 εναπομείναντα αντίτυπα μαζί με άλλα «ανατρεπτικά» βιβλία.

Κείμενο 3

Αχ χελιδόνι μου

Στίχοι Λευτέρη Παπαδόπουλου, μουσική Μάνου Λοΐζου, εκτέλεση Γιώργου Νταλάρα, 1971.

Αχ χελιδόνι μου πώς να πετάξεις
σ' αυτόν το μαύρο τον ουρανό
αίμα σταλάζει το δειλινό
και πώς να κλάψεις και πώς να κλάψεις
αχ χελιδόνι μου

Αχ παλληκάρι μου τα τρένα φύγαν
δεν έχει δρόμο για μισεμό
κι όσοι μιλούσαν για λυτρωμό
πες μου πού πήγαν πες μου που πήγαν
αχ παλληκάρι μου

Άχου καρδούλα μου φυλακισμένη
δε βγαίνει ο ήλιος που καρτεράς
μόνο ο ντελάλης της αγοράς

σε ξεκουφαίνει σε ξεκουφαίνει
άχου καρδούλα μου

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1° (μονάδες 15)

Ποια συμπεράσματα για την πολιτική κατάσταση της εποχής, στην οποία αναφέρεται το Κείμενο 2, μπορείς να εξάγεις (μονάδες 5) και από ποια συγκεκριμένα περιστατικά (μονάδες 10); Να οργανώσεις την απάντησή σου σε 60-70 λέξεις.

Μονάδες 15

Ερώτημα 2° (μονάδες 10)

Με κριτήριο το νόημα να χωρίσεις το περιεχόμενο του Κειμένου 1 σε δύο (2) επιμέρους νοηματικές ενότητες (μονάδες 6) δίνοντας έναν αντιπροσωπευτικό πλαγιότιτλο σε καθεμία από αυτές (μονάδες 4).

Μονάδες 10

Ερώτημα 3° (μονάδες 10)

Να συγκρίνεις τα Κείμενα 1 και 2 από πλευράς ύφους λόγου, του τρόπου δηλ. με τον οποίο οι συγγραφείς πετυχαίνουν να εκφραστούν και να αποδώσουν το μήνυμά τους. Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου σε 60 περίπου λέξεις με αναφορές σε δύο γλωσσικές επιλογές που, κατά τη γνώμη σου, διαμορφώνουν σε κάθε περίπτωση το ανάλογο ύφος λόγου.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Λαμβάνοντας υπόψη σου και το συγκείμενο (εισαγωγικό σημείωμα) να ερμηνεύσεις τη συναισθηματική κατάσταση της φωνής που ηχεί στο Κείμενο 3 αξιοποιώντας τρεις

σχετικούς κειμενικούς δείκτες. Ποια συναισθήματα σου προκάλεσε η ανάγνωση του κειμένου; (120-150 λέξεις)

Μονάδες 15